



Norges vassdrags- og energidirektorat  
Postboks 5091 Majorstuen  
0301 Oslo

Kontakt saksbehandler

Tina Eltervåg, 51568789

## Uttale - høring til søknad om utvidelse av offshore demonstrasjonsanlegg for flytende vindturbiner, Karmøy

Vi viser til brev datert 25.01.2022.

**Etter en samlet vurdering, *fraråder* Statsforvalteren at det gis konsesjon. Utbyggingen vil komme i konflikt med et planlagt landskapsvernområde, jf. nml § 44. Utbyggingen ligger i influensområdet til en svært viktig trekkroute for mange fuglearter, hvor flere er trua arter. Det er knyttet store usikkerheter til følgene for fuglelivet, jf. nml. § 9, av utbyggingen.**

### Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har mottatt konsesjonssøknad og konsekvensutredning fra Marin Energi Testsenter AS (METCentre) for utvidelse av et eksisterende demonstrasjonsanlegg for flytende vindturbiner utenfor Karmøy kommune. Søknaden omfatter også et nytt 66 kV sjø- og jordkabelanlegg for demonstrasjonsanlegget til Skudeneshavn transformatorstasjon.

Dette er den andre av to høringer i saken. I denne høringen ønsker NVE å få innspill om den omsøkte utvidelsen bør gir konsesjon eller ikke, og hvilke vilkår som eventuelt bør settes.

### Vår vurdering

#### Bevaring av verdifull natur (supplerende vern)

Det planlagte tiltaket berører det planlagte verneforslaget vestkyst Karmøy med status som landskapsvernområde. Det er meldt oppstart for vernet, jf. naturmangfoldloven (nml.) § 42, og i så måte vil § 44 (tiltak ved igangsatt saksbehandling) i naturmangfoldloven være gjeldene. Vi viser til naturmangfoldloven § 44 første ledd: *Når det er foretatt kunngjøring etter § 42 kan et forvaltningsorgan uten videre avslå en søknad om tillatelse mv. til et tiltak i et område som inngår i verneforslaget. Tillatelse kan bare gis dersom tiltaket er uten nevneverdig betydning for forslaget. Når vesentlige*



samfunnsinteresser gjør det nødvendig kan Kongen likevel gi tillatelse til tiltaket. Vi stiller derfor spørsmål til om forvaltningsmyndigheten kan gi konsesjon i dette tilfellet, jf. nml. § 44.

Forslaget som ligger til grunn for vestkyst Karmøy, er landskapsvernområde jf. nml. § 36:

*Som landskapsvernområde kan vernes natur- eller kulturlandskap av økologisk, kulturell eller opplevelsesmessig verdi, eller som er identitetsskapende. Til landskapet regnes også kulturminner som bidrar til landskapets egenart.*

*I et landskapsvernområde må det ikke settes i verk tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Pågående virksomhet kan fortsette og utvikles innenfor rammen av første punktum. Nye tiltak skal tilpasses landskapet. Det skal legges vekt på den samlede virkning av tiltakene i området. I forskriften kan det gis bestemmelser om hva som alene eller sammen med andre tiltak kan endre landskapets særpreg eller karakter vesentlig, om krav til landskapsmessig tilpassing, og om ferdsel som ikke skjer til fots.*

Naturmangfoldloven § 44 første ledd andre punktum sier at tillatelse bare kan gis dersom tiltaket er uten nevneverdig betydning for forslaget. Dette må vurderes i lys av forslagets status som landskapsvern. Jmfør nml. § 36 andre ledd første punktum, må det ikke settes i verk tiltak som alene eller sammen med andre tiltak kan endre det verna landskapets særpreg eller karakter vesentlig. Ifølge Backer (2010) og prp. 413 sp.1, så er «særpreg» det visuelle landskapsbildet, og «karakter» referer til de generelle naturforholdene i landskapet og den bruk som tradisjonelt er gjort.

Det er klart at både de tre eksisterende vindmøllene og de fire nye, vil påvirke det visuelle preget i landskapet, jf. konsekvensutredningen 2.4.3 Naturmangfoldloven. Turbinene er veldig synlige i landskapet, og vil være forstyrrende på havutsikten som er en vesentlig komponent av landskapsverdiene i vestkyst Karmøy landskapsvernområde.

Videre påvirker tiltaket landskapsvernets karakter gjennom et 200 meter langt strekk med sjøkabel og 30-35 meter på land mellom Røyrvika og Mjølhusvegen/Røyrvikvegen. I dette området vil sjøkabelen påvirke bunnforholdene og etablert tang- og tarebelte. Dette området er egnet som næringssøk for sjøfugl vinterstid og vika gir godt le for vær/vind fra sørvest og vest.

På land er det ikke kjent om det er rødlista arter, jf. konsekvensutredningen, og det blir pekt på et behov for å kartlegge området. Mellom sjø og veien er det en liten tangvoll mellom steiner i strandsonen, som går over mot semi-naturlig beiteområde. Tangvoller er viktige områder for insekt og næringssøksområde for fugl. I tillegg er semi-naturlig beite vurdert som sårbar (VU). I dette tilfellet er den semi-naturlige enga sterkt påvirket av salter og tang/tare fra sjø. Disse naturbeitemarkene er sjeldne, og er en viktig del av landskapsvernet. Tiltaket med sjøkabel og kabel på land vil medføre gravearbeid, som ødelegger vegetasjonsdekket, dersom avbøtende tiltak ikke gjøres. Det er ikke nevnt avbøtende tiltak for disse forholdene i konsekvensutredningen.

I konsekvensutredningen står det at tiltaket bare utgjør en liten del av strekningen, 0,07 %. Dette er regnet som arealprosent av hele verneforslaget. Det aktuelle området er en mindre del av landskapsvernet som har karakter som naturbeitemark i tilknytning til strandsonen. Dette er en liten strandsonen og om tiltaket går slik det er avgrenset i KU med rød firkant, vil en betydelig del av enga bli ødelagt. Det betyr at det arealmessige avgrensningstiltaket, kan være et nevneverdig tiltak for landskapsvernområdets karakter. Området ligger i tilknytning til areal som i dag er i beitedrift. Det er påregnelig at denne driftsformen vil vedvare, og at arealet vil kunne forbli sjøpåvirket semi-naturlig



eng med beitepreg. Slike naturbeitemarker er kjent for å ha beitemarksopp, der flere av disse er trua, jf. rødlista. Det må derfor i søk etter rødlistearter, også søkes etter sopp på rett tid av året.

### *Konklusjon*

Vi mener at forvaltningsmyndigheten her ikke kan se bort fra naturmangfoldloven § 44 første ledd andre punktum, og uten videre gi tillatelse til tiltak gjennom planlagt verneforslag for vestkyst Karmøy landskapsvern. Slik vi ser det, vil planlagt verneforslag som landskapsvernområde bli nevneverdig påvirket av tiltaket.

### Trekkende fugl

Vindmøllene ligger i influensområdet til hovedtrekkruta langs norskekysten. Denne ruta er klassifisert som et landskapsøkologisk funksjonsområde av svært stor verdi. Her trekker det hvert år millioner av sjøfugl, vadere, spurvefugl, rovfugl m.m. langs norskekysten på veg mellom hekkeområdene i nord og overvintringsområdene i sør. Området er derfor av nasjonal og internasjonal betydning. Det kan særlig nevnes at store deler av den internasjonale bestanden (Svalbard/Grønland-populasjonen) av ringgås trekker gjennom denne korridoren på våren. Tusenvis av lommer av artene smålom, storlom, gulnebbblom (VU) og islom benytter også denne trekkoridoren både vår og høst. Flytende havvind har fordelene med å kunne plasseres til området der konfliktnivået er lavt og bør følgelig ikke plasseres i hovedtrekkruta for fugl langs norskekysten. Negative konsekvenser ved havvind vil bli særlig forsterket ved plassering i dette området.

I konsekvensutredningen står følgende «En utvidelse av demonstrasjonsanlegget medfører naturlig nok en viss økning i den samlede belastningen på økosystemene i dette området, men vindkraftverket/-ene på Utsira Nord vil stå for den vesentligste delen av økningen i samlet belastning når disse anleggene er satt i drift (trolig mot slutten av 2020-tallet).» Vi er uenige i denne argumentasjonen av flere grunner:

- En åpning for vindkraftverk på Utsira Nord vil føre til en barriereeffekt som øker viktigheten av å ha andre tilgjengelig trekkruer.
- Beliggenheten av vindmøllene har stor betydning for belastningen. Det er godt kjent at mange arter, slik som ringgås, i stor grad følger kystlinjen. Følgelig vil en blokkering av trekkruta nærmere land (også av mindre anlegg) være en stor belastning, mens trekket kan være upåvirket av et større anlegg lengre ute.
- En påvirkning på hovedtrekkruta langs norskekysten skal ikke utelukkende vurderes som påvirkning på økosystemet i området, men en påvirkning som er av nasjonal og internasjonal betydning.

I konsekvensutredningen er det vist til resultater fra to danske vindkraftverk som viste at 70-80 % av trekkende vannfugl/sjøfugl bøyde av i en avstand på 1,5 km til 2 km fra vindturbinene og fløy utenom vindkraftverkene. Ved trekk, spesielt for større fugl, beveger de seg i store overordnede linjer. Gitt at fuglene bøyer av på en slik avstand betyr det at et potensielt over 10 km bredt felt i hovedtrekkruta er blokkert. Dette kan bety at fugler som bøyer rundt, vil måtte fly flere kilometer lenger enn ved bruk av dagens trekkruer. Hvilke konsekvenser denne barriereeffekten kan få er også lite omtalt i konsekvensutredningen. Uavhengig av antallet kollisjonsdrepte fugl vil det kunne være tilknyttet store negative konsekvenser ved å endre en historisk hovedtrekkruer for fugl på grunn av merbelastningen dette vil gi, samt avledning fra viktige raste- og næringsøksområder. Når man i tillegg vurderer barriereeffekten for fugl på næringstrekk og antallet kollisjonsdrepte individ vil de samlede konsekvensene kunne bli store.



### *Konklusjon*

Flytende havvind bør ikke plasseres i områder i hovedtrekkruta for fugl langs norskekysten. Denne ruta er klassifisert som et landskapsøkologisk funksjonsområde av svært stor verdi. Det er fremdeles stor usikkerhet om følgene av vindkraftanlegg for ulike artsgrupper av fugl, slik som trekk-høyde under ulike værforhold, endra trekk-korridorer, artsspesifikke variasjoner, type anlegg med mer. Det er lite sannsynlig at fuglene vil være i stand til å venne seg til slike anlegg. Førre-var-prinsippet § 9 i naturmangfoldloven vil ut fra dette måtte vektlegges tungt i vurderingen av konsesjon. Basert på de store naturverdiene som vil berøres av de negative konsekvensene, kan vi derfor ikke tilråde at det gis konsesjon.

### *Feil/mangler i konsekvensutredningen*

I konsekvensutredningen står det: «Manuelle trekktegninger gjennomført ifm. utbyggingsplanene for Siragrunnen vindkraftverk i Sokndal/ Flekkefjord (Svein Arild Grimsby, pers. medd.) viste at mye av sjøfugltrekket (lommer, dykkere, havhest, lirer, alkefugl, andefugl, ringgås, hvitkinngås, etc.) på dagtid gikk i lav høyde over sjøen (1-10 m), dvs. under rotorbladenes sveipsone, mens arter som havsule, toppskarv, storskarv, stormåker, kortnebbgås og grågås ofte trakk i større høyde (noe som øker kollisjonsrisikoen).» Fugltrekket har store variasjonene fra år til år. Faktorer som kan nevnes er hvilke værsystemer som dominerer ved trekkperiode, enkelthendelser (vær) som kan få store deler av bestander/populasjoner til å bli presset til land ved trekktopp, motvind/medvind som vil påvirke trekkhøyde osv. Vi mener det er ukorrekt å konkludere med at nevnte arter i hovedsak vil gå under rotorbladene basert på manuelle trekktegninger gjennomført ifm. utbyggingsplanene for Siragrunnen. Slike undersøkelser er til dels stikkprøver fra spesifikke år og steder. Flokker og enkeltindivider av ringgjess (<https://www.artsobservasjoner.no/Image/1623361>), hvitkinngjess (<https://www.artsobservasjoner.no/Image/1340526>) og lommer (<https://www.artsobservasjoner.no/Image/1604513>) trekker ofte over 1-10 meter over havet. Trekkhøyden påvirkes som nevnt av vind og værforhold. Det er uheldig dersom vurderingen av trekkhøyde som er lagt til grunn har ført til en underestimering av konsekvensene vindmøllene har for fugl.

Med hilsen

Cathrine Stabel Eltervåg  
ass. fylkesmiljøvernssjef

Tina Eltervåg  
rådgiver

*Dokumentet er elektronisk godkjent*

Kopi til:

Rogaland fylkeskommune Postboks 130 4001 Stavanger